

لحנת האמנות הבזוויה

דבר לנDAO

הרשות סיוף נעימה יותר מן הידיעה, שאתה משמש גשר רחב ויציב למעבר הזה שבין הדורות. אגנס התנאים החומריים הקשורים בהוראה הכרחיים לכל מורה, ובתנאי החיים של ימינו אין כל אפשרות ליותר עליהם, אבל למושגים של נוחיות, של כבוד ושל מעמד, וכן למושגים של כסף ושכר, היה תפקידי חסר חשיבות להלעטן במקול החיים הזה, הנקרה בשם המכובד מאוד של "הוראה". כדי בספר אן, דרך אגב, על מעבת קבירה של הפופסorc נהמה לייבובי, שאין רבים שעשו כמוה לטיפוח תרבותנו, נכתב: פיע' נהמה לייבובי' – מורה. והדברים מדברים בעד עצם, ואין מה להוסיף.

בית-הספר, המורה והמשמעות

ס כל הטוב שאפשר למצוא בתפקידי המכובד מאוד של מורה, נראה לי שאין חוצה גדרה יותר מזו של אנשים שמשיכות שונות ומשונות איים בהוראה, או שם שוב איים בהוראה, ומיטפים מוסר למורים השלחחים אל מול פני המלחמה החזקה, ועשיהם מלאכה שעלפי דין תורה מוטלת על האבות. פעמים יש לי הרשות, כי חוסר האונים הטוטלי של החורים ביחס לילדיהם, הוא שמדובר מגנון האבות, שעה שהם באים למתוח ביקורת של עמי ארצאות על עבודות המורים. לא במרקחה, ולא בלי כוונה השתמשתי במשפטורה ושל עמידה "אל מול פני המלחמה החזקה", כדי לאפיין בעורטה נכונה את טיבה של מלאכת ההוראה והחינוך. חוקרת חינוך צרפתית כתבה ספר על מצבו המתסכל של העיסק בהוראה, והסבירה, שמורה בין שלישים או ארבעים, למד שנים עד שפה בוגר אוניברסיטה ובעל תעוזת ההוראה, עומד בכיתה לפני התלמידים – באופן פרודוקסלי – כתלמיד לפני בישיבה גבוהה (אצלנו יש שמורה לומד כמשמעות בצה"ל שנים ומוסיף לכך שנות לימוד בכלל, או שירות בצה"ל שנים רבות והגיע לדרגה בכירה של קצונה, וחושף לחן גם לימים אקדמיים ופדגוגיים עד שוכה להתקבל לההוראה). לעומת אלה, תלמיד שלא למד ולא שנה, שהורייו נכשלו בחינוכו, ואשר אין לו כל הנעה ללמידה (ובמיוחד לא את

מעטי פעם מפיו של ר' יוסף וולק, אחד ממורים המופת של החינוך הדתי, שהוא זכה למד בכל כיתות בית-הספר, מכיתה ב' עד כיתה י"ב. זה היה לפחות שנים רבות. הייתה אז מורה צער ובעל דימויות, ונתקשת לדברים. מז ריחף הדבר לפני עיני כמטרה שראוי מעד להgeschima. היום, לאחר ארבעים ושמונה שנות ההוראה אני יכול לספר, שלימדתי בכל היכרותה, מכיתה ב' עד כיתה י"ב, וכך לימדתי שיעורים לתואר ראשון, לתואר שני ולדוקטורט (רק לקודש-הקדושים של החינוך לא העצמי ולפוך, וכן מעולם לא למדתי בכיתה א'). לאחר כל השנים הללו יכול אני לומר, שלא מצאתי לגוף ולפשך דבר טוב יותר מההוראה. בטוחני שאיני בזב בחרגשה זו, שהרי כל מורה חשוב יודע על קיומו של קשר בלינתק בין תכני ההוראה רוויי הערכים, ובין חינוכו הערכי, המוסרי, הדתי, הלאומי והאישי של הדור הקם תחת אבותיו.

על אף החשיבות של פיתוח המיומנויות הנחוצות ללמידה ולהתפתחות האישיות של התלמיד, על אף החשיבות של פיתוח כישורי, ושל פיתוח אישיותו והוצאה יכולתו מן הכוח אל הפועל, וכמוון על אף התתנדות של חסידי ה"חופש", ועל אף התפיסות הניהיליסטיות, הארגנטיסטיות והפוסט-מודרניסטיות, שניסו להשתלט באגרסיביות על עולם החינוך, ובדומה ל'ז'יזה מותגדים' לכל חינוך או רואים בו פיתוח מיומנויות בלבד, תמיד נורתת בהוראה חשיבות עלונה ליסוד של חינוך לערכים מוז, וליסוד של מסירות עקרונות התרבות וחומרה מזה. רק הערךונות והחוומיות טעוני הערכים הללו מאפשרים היוצרות של אדם נשא ערכים, הידוע להבחין בין הטוב לרע שבעולם. מסירת תכני התרבות של הדורות הקודמים גם משחררת את הדורות הבאים מן הוצרך המתיש, המיתור, הפרימיטיבי והחסר כל תחוכם לגלות שוב ושוב מחדש, את מה שכבר גלו לפניו הדורות הקודמים לנו. אין לך

דבר לנDAO הוא פרופסור מן המניין ופרופסור אמריטוס לספרות עברית ולلاتינית באוניברסיטת בר-אילן. ד"ל מרצה-אורח באוניברסיטת בר-אילן, באוניברסיטת ליאון בצרפת ובאוניברסיטת פיז' בונגראה, ופרסם גם בחוברות קודמות של נאיב.

השקט ועל הסדר, מפני שהتلמידים בוחרים דוקא להשתולל עד ארבעה בוקר. אם מורה בת חמישים וחמש חייבת להמשיך במאנץ הפויו במשך ימיים, שום תלסום לא יפיצה אותה על עייפותה.

אולם כל הבעיות הפיזיות הללו הן משנהות. העיקר הוא האימה הרובצת על המורים מפני האסון הרובץ לפתח כל התשלולות, בין בטיחות ובין לביקור במוזיאון. תלמיד משתוול עול לHEYDOS, וחויבו עלול להידרדר מצוק, ומה גזיד המורה להורים השכולים. קל לשמש הורה מלאה לטיפול, מפני שעיל הורה כזה אין כל אחריות.

מורה בבית-ספר תיכון, בתנאי המשמעת שהמערכת העמidea לרשות המורים, סירבתי במשך שנים לצאת עם כייתה לטיפול, וממצאי אלף דרכים כדי להתחמק. פשוט סירבתי לשמש שעיר לעזאזל למערכת צבואה ומושחתת. כל אדם הגון חיב להזdot, כי למורה איי כאן כל שליטה על התנהגותם של תלמידיו, ואפקט-יפיכן נדרש הוא לקבל על עצמו את כל האחריות הכבודה על גורל כיינטו. התוספת בשכר כתמורה, אינה פוטרת כאן את הבעיה הזאת כלל.

ונוסף על שמיירה על המשמעת, דרישים מן המורה ללמד כמוות גדולות של חומר, בעיקר בקשר למקצועות המעשיים שתועלותם החומרית גלויה לכל. מחשבים, פיזיקה, כלכלת, ביולוגיה וזומיה, הכל בהיקף של חמיש יחידות. הורים יזועים בחינוך הדתני משקיטים את מफנס הלא-נקיע על ידי הדרישה הנמרצת להעיס על הערים, נוסף על כל המשמעת בכיתה. הכל מורים לו מה אסור לו לעשות כדי להשיג את מעת המשמעת הנכשפת. אפילו כאשר תלמיד מתגרה במורה כדי להתפרק בפני חבריו, וטלחה על הביטוי, עושה את צרכיו לפניו כל הכתה ובונכות המורה, לתוך פח האשפה הכתתי, אסור לאיש החינוך לסתור על לחוין, אסור ללוג לו, אסור לבישו, אסור לשלוח אותו ולהפחידו, אסור להוציאו מן הכתה, אסור לשלוח אותם הביתה, אסור להטריד את הורים העסוקים במלאותיהם ולהזמין כדי שירסנו את הפרח שלם, וכמוון אסור לו אפילו לכנות אותו בכינוי פרחת.

לא באתי לטעון חילאה שאין להורים ולתלמידים זכויות בכלל למלוי חלק לפחות ממאוויהם, והוא שיש להתייחס אליהם כבבוד הראוי לכל אחד לפי מידתו. ואולם אנו חייבים להגביל זכויות אלה בהתאם לצורכי האתניות של התלמידים, ולא לבלת שולח אחר הצריכים המדומים שם דורשים מבית-הספר ומון המורים. אי אפשר להזכיר את סדריו ואת ארגונו של בית-הספר על מזבח דימיווניותם הלא-מקצועיים של הורים ושל תלמידים, שהבנתם בתחוםי ההוראה והחינוך מועטים מדי. בסופו של דבר, ההורים והתלמידים הם הראשוניים שצרכיהם להיות מעוניינים בארגון, בסדר וועל כלול — במשמעותם טוביה בבית-הספר, שכן בלבדיהם אין לא הורה ולא חינוך. גם ביחס לטוילים ולביקורים השונים עם התלמידים מתגללה הצביות של המערכת שיש להגעה לחינוך. ביקור במוזיאון או בתיאטרון עם קבוצה של 40 או של 80 תלמידים אינה שעשו מלבד עבר המורה, במיוחד אם הוא מבקש לשומר על התנהגות נאותה של תלמידיו. התלמידים מגיל שבע-שמונה ומעלה שוב אינם צמודים לקרקע, אלא מתרוצצים בכביש, שלפעמים הומה מכוניות, והסכנות אורבות להם בכל פינה. הפחד גודל הרבה יותר בטיחות, שבו מורה בן חמישים או שישים צוריך להתגמל עם תלמידיו בדרכיהם, ובليلת, במקום לנוח, עלוי להמשיך לשומר על

תחומי היהדות וההומניטיקה), ואך אינו יודע התנהגות נאותה ומונומסת מהי, ואך לא שמע מעולם כי "מורה רבו כמורה שמים", תלמיד נבער זה, הוא שקובע את גורלו של המורה לשבט או לחסן. המורה עומד לדבו בכתה מול ארבעים תלמידים, הצעירים ממוני בעשרים שנה, ונוחותים ממוני בידע, בהבנה ובניסויו, ודוקו הוא הם זוכים לתמיכה הדודית מלאה, ואך לתמיכה יותר ממלאת מעד הוריהם, שעיל-פירוב בעניין הוראה וחינוך הם נבערים ממש. למehrha הצער, לעיתים קרובות מאוד מצטרף אף מנהל בית הספר לקבוצת התמיכה בתלמידים נגד מורייהם, אם מפני שכבר שכח את משמעותה של עמידה "אל מול פי המלחמה החזקה", ואם בגין אימת הורים התקיפים והצעקנים הרובצת עליו.

בקלהות הזאת עומד לו המורה לדבו, בלי תמיכה ובלי גיבוי מצד איש, ועליו לעמוד בפרק ולהצליח להטיל משמעת, למד שיעורים שיירתקו את התלמידים, ואך להספיק ללמד אותם חומר די צורכם, ולהביא אותם להצלחה בבחינות. החמור ביותר הוא שעילו להצלחה בשעה שהחולל עושים כמעט ככלם כדי להכשלו. עליו להשליט משמעת בכיתה, בשעה שמשרד-החינוך, ועדת החינוך, וה粲ית ושאר הפוליטיקאים, ראשי הערים ומנהלי המחלקות לחינוך, ההורים למיניהם, ולאחרונה גם בתיה המשפט, מונעים ממוני כל אפשרות לשמר על מיניהם של משמעת בכיתה. הכל מורים לו מה אסור לו לעשות כדי להשיג את מעת המשמעת הנכשפת. אפילו כאשר תלמיד מתגרה במורה כדי להתפרק בפני חבריו, וטלחה על הביטוי, עושה את צרכיו לפניו כל הכתה ובונכות המורה, לתוך פח האשפה הכתתי, אסור לאיש החינוך לסתור על לחוין, אסור ללוג לו, אסור לבישו, אסור לשלוח אותו ולהפחידו, אסור להוציאו מן הכתה, אסור לשלוח אותם הביתה, אסור להטריד את הורים העסוקים במלאותיהם ולהזמין כדי שירסנו את הפרח שלם, וכמוון אסור לו אפילו לכנות אותו בכינוי פרחת.

לא באתי לטעון חילאה שאין להורים ולתלמידים זכויות בכלל למלוי חלק לפחות ממאוויהם, והוא שיש להתייחס אליהם כבבוד הראוי לכל אחד לפי מידתו. ואולם אנו חייבים להגביל זכויות אלה בהתאם לצורכי האתניות של התלמידים, ולא לבלת שולח אחר הצריכים המדומים שם דורשים מבית-הספר ומון המורים. אי אפשר להזכיר את סדריו ואת ארגונו של בית-הספר על מזבח דימיווניותם הלא-מקצועיים של הורים ושל תלמידים, שהבנתם בתחוםי ההוראה והחינוך מועטים מדי. בסופו של דבר, ההורים והתלמידים הם הראשוניים שצרכיהם להיות מעוניינים בארגון, בסדר וועל כלול — במשמעותם טוביה בבית-הספר, שכן בלבדיהם אין לא הורה ולא חינוך. גם ביחס לטוילים ולביקורים השונים עם התלמידים מתגללה הצביות של המערכת שיש להגעה לחינוך. ביקור במוזיאון או בתיאטרון עם קבוצה של 40 או של 80 תלמידים אינה שעשו מלבד עבר המורה, במיוחד אם הוא מבקש לשומר על התנהגות נאותה של תלמידיו. התלמידים מגיל שבע-שמונה ומעלה שוב אינם צמודים לקרקע, אלא מתרוצצים בכביש, שלפעמים הומה מכוניות, והסכנות אורבות להם בכל פינה. הפחד גודל הרבה יותר בטיחות, שבו מורה בן חמישים או שישים צוריך להתגמל עם תלמידיו בדרכיהם, ובليلת, במקום לנוח, עלוי להמשיך לשומר על

לומר בבירור, כי הדוגמה האישית שהמורה יכול להציג לפני תלמידיו, מוגבלת ביותר בסוגיהן של הדוגמאות ומוגבלת עוד יותר במשך הזמן, המאפשר התנסות בדוגמאות מעטות בלבד.

וכל זה בזמן שהتلמיד מבלה כמאה שעות בשבועו בכיתה עם הוריו, ועוד כשושים שעות עם חבירו, ומן את הדוגמה האישית של האחראים בנוסאים כגון מגע, תכני למידה, עריכים חברתיים וכו'. בעיקר מזדיינויות אוטי החשפות על התלמיד בעניין היחס לכיס, למעט, כמובן, למקרים הערכיים, ההומניסטיים, התורניים, כגון: ספרות, אמנויות, לשון רהוטה, וכו' תניך ולטמוד, אף כי בחינוך הדתי הזול של שני האחראים מוסתר ועוטר בגלימה אלגנטית. התלמיד בא לבית-הספרעם מידה רבה של עניינות כלפי החלק החשוב ביותר של המקצועות, והמורה נדרש לשנות אצלם היכולת מיסודו בדרך של הטוטומים. שום מורה, אפילו הגאון הגדול ביותר, אין בכוחו להפוך את השעmons ואת הטמתו שנטען, אולי בבליז'ט, ההורים עצם בלבות צאצאיהם, ולהפוך את השיעmons שבנפש, להטעניות אינטלקטואלית של ממש.

כבר הראיתי במקום אחר¹ שכלי הטכנולוגיה, כגון המחשב והטלוייזה מוחבלים חבלה גורלית, בחינת "מעותת לא יכול לתקן", בקשר החשיבה של התלמידים וברוגישותם. מכשירים אלה, מעצב טבעם, מפחיתים את כוח הריכוז והחשיבה של התלמידים, וושוקרים את יכולת הקליטה העיונית שלהם. לאחר מכן מתרגלים להידיות קרה עם מכונה סכמטית, פחתת אף הרגשות האנושית שלהם עד למינימום. והנה, אף-על-פי-כן, ברוב המשפחות שלהם דריכי שיח חסרי היגיון פשוט ותרבות דיוון עילגת, עד כי אין הם מסוגלים כלל אפילו לMINIMUM של חשיבה הגיונית מנומקט. המורה נדרש לתקן את שעוותו האבotta, אבל אסור לו להסביר לתלמיד, כי מה שלמד בבית הואה קלוקל, שטחי, חסר היגיון ואף לא ערכי.

בית-הספר, המורה והדוגמה האישית "תוצרת" חינוכית

ליברנו על התביעות שההורים או החבורה מציבים לפני בית-הספר בכלל, ולפני המורים בפרט, ביל' לומר פירוש כי לעיתים מדובר בחתערות בוטה בבית הספר בשיטת העבודה המונחה בית-הספר. לעיתים התערבות זו הנה פסיבית בלבד, ומצטמצמת לשיחות המונחה בבית בין בני המשפחה. התלמיד שמע את הדברים, קולט מפניהם אותם, ובונה בעזרותם את יחסו למורה ולבית-הספר. דברים אלה פוגעים קשה בחינוך ובஹואה הסדריים, מפני שלעתים מפניהם התלמיד יצא תפסת הוריו, וראה במורה שכיר המקבל שכיר משפטת התלמיד (אמנם באמצעות מס-הכנסה), ולכן חייב המורה לעמדת נדר לרשויות התלמיד והוריו. הוא חייב לעשות בכל הנמנויות — לא יותר מ-4-5 שעות בשבוע, ובכיתות הנמנויות — לא יותר מ-10 שעות בשבוע. שיעורים אלה אמרים להיות מנוצלים ללימוד של מקצוע זה או אחר, ואינם מזמינים הזדמנויות טובות להפעלת הדוגמה האישית. ביל' לטעון שאין כלל אפשרות להשפעה על התלמידים, צריך גליון 2.

הយשבים במקומותיהם בדומיה ו בשלווה, ומחייבים למורה שיבוא למדוד ולהנכם, והוא יושבים בili נוע, דרכיהם לקרואת השיעור ושווים בczma את דברי המורה. לרוב הצעיר אין דברים כך, ובתי-הספר האלטיסטיים אינם טובים יותר מלהנאה הנחسبים וגילים. לדי עולים, וכן לדי חזורים מתักษים להיקלט בין לדי האלטאות, ופעמים שהם סובלים סבל חרמתי רב למדוי מאוצרותם של התלמידים. זאת ועוד. בתיה-הספר הפרטיים והיחידים הללו, לרוב לא הצלחו לגייס מורים טובים באמות. המורה הטוב מופש בטיחון בעבודה, ובוחר להישאר בשרות הממלכתית העיבוד. כך קרה, שמורי הי'אליטות' לרוב אינם שייכים לקבוצות האליטה של המורים. בקרה הטוב הם מורים רגילים לחלוטן, ולעתים השכלתם הפדagogית והמקצועית אינה משביעה רצון כלל, והתלמידים אינם תמיד מוקסמים ממורייהם, ודאי שאינם דרכים לקרואות ואינם שותים בצד את דבריהם. גם בתיה-הספר אלה, כמו בתיה-הספר הרגילים של המדינה, לעיתים עוסקים התלמידים בשלהם, מתקוטטים בנים ובין עצם, עוסקים בכל הדברים שעובלים, ואינם מתעניינים במקצועות שהמורה אמרו ללמד. כאשר בבית שומע התלמיד את שבחם של המקצועות המבティחים הכנסה, מעמד ויוקרה, והופכים עניינו כל שאר התחומיים לשפות הקטנות של בית-הספר. נוסף על כל זה, בתשעים ותשעה אחוזים מן הבטים (גם בתים של אקדמאים) לומדים ילדים עברית קלוקלה, דרכי שיח חסרי היגיון פשוט ותרבות דיוון עילגת, עד כי אין הם מסוגלים כלל אפילו לMINIMUM של חשיבה הגיונית מנומקט. המורה נדרש לתקן את שעוותו האבotta, אבל אסור לו להסביר לתלמיד, כי מה שלמד בבית הואה קלוקל, שטחי, חסר היגיון ואף לא ערכי.

בית-הספר, המורה והדוגמה האישית

חת הדרישות המבוססות על הצביעות החברתית היא התביעה מן המורה להנק באמצעות דוגמה אישית. החברה כולה משתמשת להענץ את תחומי החומר בדמות המקצועות היוקרטיים. המורה עצמו נדרש להציג בעבודתו את התחומיים הללו, אבל עם זאת, בדוגמה האישית שהוא נונן, עליו להזכיר רוחניות. גם אם המורה ישתדל להפוך על חرفת החורים ועל חרפת החבורה, טובים התלמידים יילו חיש מהר את המוסר הכלול שאוטו משודדים להם ההורים, ויבנו את עללום הרוחני בהתאם לילוי זה. אין צורך לומר, שמול העצמה האידיאלית של ההשפה החברתית, כוחו של המורה הבוזד דל ביותר. אם אין הוא חסרים לחלוטין, הוא ודאי מצטרף כדין קישוט של המאה העשרים.

כל גודל הוא, שדוגמה אישית זקופה להזדמנויות טבעיות רבות שבוחן משתפות המורה והتلמיד ייחודי. איש מן ההורים או מן הפליטי-קאים התובעים בפה דוגמה אישית מן המורה, לא שם לבו לכך שהמורה היחיד פוגש את התלמיד לא יותר מ-4-5 שעות בשבוע, ובכיתות הנמנויות לא יותר מ-10 שעות בשבוע. שיעורים אלה אמרים להיות מונוצלים ללימוד של מקצוע זה או אחר, ואינם מזמינים הזדמנויות טובות להפעלת הדוגמה האישית. בili לטעון שאין כלל אפשרות להשפעה על התלמידים, צריך גליון 2.

העצירים. גיבוי אין הם מסוגלים לתת למורהיהם, מפחד החורים. הם מעוניינים בעיקר בשקט תעשייתי, וمتמלאים חרדה מכל עימות עם הורים, במיוחד כשמדבר בהורים פסידור-אינטלקטואליים, כגון ערוכי-דין, רואיה-חשבון, רופאים, פיזיקאים, ומרצים במקצועות יוקרטיים באוניברסיטה. כל אלה אינם, כמובן, אלא בעלי מקצועות חומייריים, שהונתם בעיני רוח לרוב מוגבלת ביותר. אם יש להם הבנה זאת, לא בני מקצועם היא בא להם, אלא בגין חלק אחר למגורי שאישיותם. בעל המושך שלו, שהוא פשוט בחור נבון, מבן בחינוך הרבה יותר מאשר ובין מעבלי התואר האקדמי אני מכיר. התואר האקדמי הניתן בימינו, באמות אינו אלא תעודת מקצועית בלבד, ואני מKENNA כל הבנה – לא בנפש הילך, ולא בצריכיו בתחום העRELIM, או קובלות בימי. בתוחום חומר הלימודים.

מנהלים רבים קיבלו את הטיעונים הפוסט-מודרניטיים כלפי החינוך ודרכו. טיעונים אלה כבר נסחו בהירות בוטה לעצמי לי איאקוּה – המנהל המפוזר לשעבר בתעשיית הרכב האמריקנית, שראה עצמו(Cl) מומחה בענייני חינוך. ענייני איאקוּה החיניכים הם סחרורה והמורים הם ספקים, החיברים לספק תוצרת מעלה, המפעילה בתפקיד בחשיבה תעשייתית מועילה בעיל ההון ולעניגיהם. כבר הריאתי במאמר מנומך שהועתק לשולשה כתבי עת שונים², כי החינוך וההוראה חד הם: הם אינם בגדר מסחר, וחיניכים בשום אופן אינם בבחינת "סחרורה". הריאתי שם שדברי איאקוּה הם התגלמות הבהיר והברור. איאקוּה אינו מבון, כי כל בעל מלאכה בוחר לעצמו את חומריה הגלמים הטובים, ועל כן יש לו גם סיכוי לספק תוצרת מעלה. דבר זה אינו כן אצל המורה. הוא מקבל את חומר הגלם הנתון לו, ביל' כל אפשרות של בחרה. אני מקווה שככל אב או אם הקוראים את הדברים הללו, יזדעוו בגין השימוש שעשה איאקוּה במונחים של חומריגלים ביחס לבניהם ולבנותיהם. המזרח האה, שעיל אף כל זה באים לעתים אותן הורים עצם, ומעלים בבלידעת את התביעות המוכרות לנו מפיו של איאקוּה. נראה שהטיפול הנבער של בני-אדם נבער בסוגיות החינוך הוליך אותם אל מחוות האבסורד הפוסט-מודרניטי.

בית-הספר כתהנת ניסיונות

² לנatie, במת' המורה העיל-יסוי של הסטודנט המופיעים, וכו' לעלן המפקחים של משרד החינוך.

עם כל זאת, נראה שההתערבות הפעילה בעבורות המורים חמורה הרבה יותר. התביעות להספק רב ולדגמה אישית, והאיסורים המוטלים על המורים בנושא המשמעת, על אף חומרתם, הם כלליים, ועל כן עדין אינם מקומיים. אבל ישנה התערבות פעילה, המנסה להכתיב למורים כיצד לדhog' השורדים מנטסים לקבוע למורה מה למד וכיצד למד, תוך ירידת פרטיה. התערבותם עד לפרטי פרטיהם. יש אפילו שהוא עם תלמידיהם, חסר הבנה ועמ' הארצת מוחלטת, הן ביחס לתכניות הלימודים הנחוצות, והן ביחס לשיטות העבודה הדידקטיות שנמצאו מועלות, ולכן הן מקובלות בימי. כל המומחים מסכימים היום, כי כל מידעה חייבת להיות פעילה ביתר, ועל כן עליה לכלול פעילויות רבות, וביניהן כתיבה רבתה, המשמשת סיכום וגיאום לשלי ה指挥ה שהמשתתת למידה. והנה, כיצד אפשר להעמיד הורים על טעותם, כאשר הם נכוונים לנידוד מצד ילדיהם, וממולננים על מורה שאצלו כותבים יותר מדי. האגם בשיעור של השלישי שהוא שווא בוון עלפה את התלמידים על החומר של השיעור הקודם, ואצל הרבעי מתנדדים לשיפורים שהוא מספר לשם הדגמות דבורי. יש מורים הנפלסים בגל שימוש בספרי עזר, ואחרים נפלסים מפני שאיןם משתמשים בהם. הורה הורה וטענותיו ההמוניות, הפשטיות והעמ'ה-ארציות, הכל לפי האינטנס הרגעי, ולפי רמת הידע המועט של ההוראה המתלוון. כל זה הוא כמובן בניגוד גמור להבנה דיסציפלינרית, פדגוגית ודידקטית מינימלית של המתרחש בתהליכי ההוראה או החינוך.

לא פחות הרסנית היא התערבות הורים (ולפעמים הינה לה בצד יונון המורה. הינה לה מוניות מטעם בצדדים גבויים, כדי השתמש בהם כפרטאות לבית-הספר. במקומות מסוימים משפט המנהל את ציוני המורה, ומונע ממנו לתת ציוני אמת. התערבותם של הורים מטעם הציונים לילדים מגוחכת לא פחות. "אל יתכן שבני יקבל ציון נמוך כל כך"; "בתמי מצטיינת אצל כל המורים, ורק אצלך הציון נמוך כל כך, וכך חייב אתה לתקן"; "אם לא תתכן את הציון, הבן לא יוכל לשלוט ביתה/לא יתאפשר לקורס טיס/לא יתאפשר לטכניון" וכו', וכל זה כמובן באשםת המורה. ובכבר שמעתי על שופט שישב אצל מורה כשבועיים, כדי לשכנעו לתקן ציון. המקורה המעוניין ביותר שקרה לי לפני שנים היה של עריך-דין אחד, שבאו בשבוע האחרון של שנת הלימודים בוחינות (כנראה בין משפט למשפט) ואמר לי כך: "ציונים רבים של הבן שלילים, ואם לא תעשה משהו הוא יוכל בבחינות הבגרות. אין לך ברחה. אתה חייב לעשות משהו". אפילו לא על דעתו של המשפטן המולמד שלא המורה, אלא בנו, ואולי גם הוא עצמו, היו צרכיים לעשות מעשה, ולא בשבוע האחרון, אלא בעוד מועד. התערבותם ההוראים בעניין זה יוצרת אווירה של מסחר בביון-הספר, ויוצרת אצל התלמידים הרגשה שאבא יכול לסדר הכל, אפילו ברגע האחרון; בתנאי, כמובן, שהמורה אינו חזק די enough.

למרבה הצער הפקו גם המנהלים לעובדי מנהל, העוסקים בעיקר בצדדים הטכניים של תפkidם. לעומת אין להם זמן, ולהוב גם אין להם יכולת להדריך ולהנחות את המורים

הדור החדש, צעירים ומבוגרים, שככל עיקרו של התהילהן החינוכי מתרחש בחינוך הלא-פורמלי. נראה שכך מלמד אותנו ניסיונות האישី לאחר שנכשלו, או לאחר שככל לא התנסו בהוראה רגילה, ולאחר שטרם בגרו, ולא השחררו מן המנטליות של מדריכים בתנעות נוער.

רצף הלימודים הרגיל בבית-הספר מופרע ללא הרף על ידי אינסוף הרצאות והפעולות, על-ידי מסעות לסמינרים, ועל-ידי השתתפות בסדנאות, שבתכניםים ובדריכי העבודה שלשם אינם מושתלבים בעבודה השוטפת ובתכניות הלימודים. לא זו בלבד שהתחומים המרכזיים של ההוראה בבית-הספר סובלים בגין שעות הלימוד הנגולות מהם ומוועירות לנושאים ארכיים שחוזמן גומם, אלא שהتلמידים גם נקלעים למערבולות של גושאים רבים שאינם מתקשרים ישירות אל העבודה הרצויה של בית-הספר. גם הנושאים הארוכים, שבדרך כלל הם מתחומי האמונה והדת, ניתנים לרוב על-ידי רבנים, ולפעמים על-ידי מדריכי הפעלה, לפי שיטת ה"פיג'ו וברחה", והופכים את בית-הספר לשחרחות של פעילות אחוריות מאוד על התלמידים ועל התלמידות, מפני שאין מחיבות שיעורי בית, חזות ושינוי לקרהות חhinoot. אם נספיר על כל זה את תיגיות פורים ויום העמאות, יתברר שאין לתלמידים החוגגים מתי לארוח הרוגלים של בעודה מואצת, סקרנות אינטלקטואלית או כמיות נחוצות של מידע. כך מתברר, כי מרוב רצון לחן, משלייטים על בית-הספר את האנרכיה, עד שהוא קונה לעצמו אופי של מונטי"ס או של סניף תנועת נוער. בדיקה יסודית של כישורי התלמידים מגלה לכל המעווניון, שתלמידי בית-הספר שלנו מעולם לא למדו לבצע את המטלות האינטלקטואליות הפשומות ביותר. כיצד להבין שאלה המוצגת להם, מה הן הדריכים הנאותות להשבוב תשובה עניינית, מתי תשובה היא מלאה, מקיפה או מעמיקה, כיצד פתרים בעיה, כיצד מושווים שתי יצירות ספרות, שני פרקי תניך או שני טקסטים עיוניים, כיצד מגדירים מושג או מצב, כיצד מסיקים מסקנה, כיצד מישימים את הנלמד מכבר לסייעויות חדשות, כיצד מפרטים נושא כולל, כיצד יוצרים הכללה, כיצד ממיינים את הפרטים וכיידם מארגנים את הדירוג של החומר המופיע וכך – את כל אלה תלמידינו מעולם לא למדו. על אף שפעליות אלה הן יסוד לכל לימודים בכלל בזבוז הזמן הרבה הנתנו און מורה יכול למדם בתודענו, ובמצב הנען און מורה יכול למדם בתודענו, ובכלל בזבוז הזמן הרבה הספר והנהלותם אחרים לו. מופיעו את הנהלות שלנו, שעל אף האוכל נדרש המורה להספק את כל חומר הלימודים, ולהכין את תלמידיו לקרהות הבוגרות.

ההוראה וחינוך הם תמיד תהיליך ארוך ומתמשך, האמור להקנות לתלמידים תחום שלם של ידע או מערך שלחויה, ולא פירור מכאן ופירור מכאן. פירורי ידע ופירוריחויה אינם אחויים בחזקה בתודענו, והם פורחים להם עם הזמן, עם כל משוב רוח של נשא חדש המשמש הפרעה לזכרון, שפסיכולוגים נהגים לכנותו "עכבה וטרואקטיבית". התבוננות השלמה של תחומי הדעת או החוויה נחוצה לא רק מסיבות מעשיות, לשם שימוש שאינו לKOי בחסר, אלא גם כדי לאפשר זכירה טוביה יותר. כל אדם יודע כמה קשה לנו לזכור שורה אקראית, לא מאורגןת, של מספרים או של פרטיהם אחרים. לעומת זאת אנו זוכרים על נקלה מספרים או פרטיים מאורגנים בתבונת משמעותית. מטעם זה קל יותר לזכור בעל-פה שיר רייטמי

חלוקת הפסים ליזמות אינה נעשית ממוקור אחד. כל מכון חוטף כפי יכולתו ולפי כישורי המנהליים. כך יש מכונים המצליחים לבנות את תקיעתם על מקורות רבים, בעודם נאלצים להסתפק בסכומים מזעריים.

החומר הוא שבמצב זה אין כל אפשרות לעורך רshima עדכנית של המכונים, ופעמים שנושא אחד מטופל על-ידי מכונים הבהב, ועל-ידי כל אחד מהם באופן חלקי או באופן חד-צדדי בלבד, בשעה שנושאים אחרים, לפחות חלקם יותר אינס זוכים לטיפול כלל. בעודה ענקית של מאות מכונים כאלה נעשית בily שיחיה מרוכז כלשהו היודע את כל הנעשה, ובily שמיشهו יוכל לתכנן ולכוון את עבודתם לפי הרצכים האמייתיים של המعتقد. המקורות הממלכתיים הרבים שהם בא הכסף, והশמות הרגוגניים מאוד של המכונים, של הפרויקטם ושל השירותם המתקצבים מכאן גם לדעת כמה מן התקציב הולך לימיון התהיליך הזה. הדבר קשה ביותר גם לאור העבודה שרוב מיזמות אלו נכללות בסעיפים מימון של התקציב שאין בהם דבר שיר עם הפיתוח הפדגוגי הדיקטטי, או עם חינוך כלשהו.

מה שחמור עוד יותר הוא שא לכל בית-הספר, וכל המורים, מוצפים על-ידי מכונים אלו בעוצמת איסוף. בבית-הספר נוצרה אווירה האומרת, כי כל מי שאינו משתתף בזומה כלשהו מפגר אחר התפתחותה של היצירה החינוכית. הסוקר את המצב לכל היקפו יודע, שרוב היזמות מתגלת כיזמות סרק שנוצרו על בסיס של חסר גודל של ידע בחינוך, בפסיכולוגיה ובתחום שעליו הן מיושמות. אtheses מון היזמות הללו וכוחות לתמיכתם של מנהלים ושל מפקדים, ויש מהן שהופכות פריקט של כל המערכת, הערכת שינויים בשיטות ההוראה ובתכניות הלימודים על-פיין, חדשות לבקרים. בבית-הספר הופכים בכך זו מואלצות לימון לתהנות ניסיונות. רוב הוותם של ניסיונות אלה אינם מכך את כל שנות הלימודים, אלא רק את חלקו, ויש שאינם מתחילה מראשת הלימודים, ופעמים הם נקטעים באמצעותם, בעלי שיחיה להם המשך. במקומות המשך באות תמיד יזמות חדשות, המטלות ומבלבלות את המורים ואת התלמידים אחד. שינויים תקופיים כאלה בעבודת המורה הורסים את רצף העבודה בחינוך, ואינם מאפשרים תכוון מראש הלימודים, ופעמים כל אפשרות להקנות לתלמידים הרגלי למידה קבועים, ויוצרים מתח ועכבותן הן אצל המורים והן אצל התלמידים. לאור מצב זה, דומה שאין לך מקצוע הזוקק לשגרה קבועה כמו החינוך וההוראה.

בית-הספר כמתנ"ס או כلونה-פרק המתנהל על-ידי מדריכי תנועות נוער

טלחה לא קטנה, בלבול רב ועצבנות מורתעת עצבים נגרמים למורים מטופעה נוספת שששתלתה על בתיה הספר (אולי בעיקר במזוז הדת). תופעה זו מצטרפת לתופעות שביסודה מונח אופי של צביות מצד המערכת, כי אף היא דורשת מון המורים לעמוד במצבים גודשי סתירה פנימית. מצד אחד דורשים מהם הספק בכמות וב איכות, ומצד אחר גוזלים מהם לפחותים עד חמישים אחוז מן השעות שהוקצבו להוראה וחינוך באמצעות לימוד חומר נושא ערכים. מושם מה סבורים ורבים מן המנהלים מון

מאורגן מאשר פרוזה או שיר פוסט-מודרני, החסרים ארונו בולט ובשל ממשמעות. יש לזכור גם שחינוך אין מתרחש בחלל ריק. אי אפשר להיכנס לכיתה ולעסק בחינוך בטחנות. תמיד חיבטים אלו למדים סיטואציה או טקסט כלשהם הנושאים ערכיים. אגב לימוד החומר הזה ואגב דין בעיות האנושיות שהוא מעורר, מתנסים התלמידים בחוויות היוצרות אצל משקע חינוכי ערכי. אפילו שימוש החינוך שהמורים מזמינים בו תיאור של מצבים קונקרטיים או טקסטים מקרים נשאי ערכיים, הם פורורי למידה בשיטה של "יפע וברוח". תבנית הינווכות שלמה נוצרת רק בתחום הלימוד השוניים, הנלדים ברצף, שחקיו משלימים זה את זה. והנה המנהלים, אף המפקחים, ובעצם כל הממסד החינוכי, נהגים כאלו מעולם לא למדوا את הדברים, ומתפעלים מפирורי ההוראה והחינוך, נמנעים לשמר על תבניות למידה בעצם, ואף מפריעים למורים ליצור מבנים שלמות אלה, שהتلמיד יוכלו לזכור אותן, ולהפכן לנכסי צאן ברגע החפתחו היעויות והרגשות.

תמונה בויתר מדוע אין משרד החינוך קובע אותה ולהתميد, שכשעור שבוטל על ידי הנהלה, או כל שעיר – בדומה לשיעיפים שבתקציב המדינה – שנצלל שלא למטרת שנקבעה לו, יגורום אוטומטית להחפתה יחסית חולמת בתקציב בית-הספר. "חינוך" הללו, השוברות את הרצף ואת המשכויות ומפוררות את לcidות הלמידה והחינוך בתיחס ספר ביבים כל כך, מלבדות שבתי-הספר שלנו טרם הגיעו לבגרות מטפיקה כדי לבצע מערכת לימודים עצמאית, ואין הם מסוגלים לקבל אחריות לחינוך מתוכן, מאורגן, מסודר, רצוף ומלודך של תלמידיהם. ברור ומובה, שאם משרד החינוך אינו מתערב בנעשה בתחום זה, הוא הופך לשוטף לחטא, ומוחבל בעבודת המורים ובלימודיו התלמידים.

בית-הספר, המנהל, ומצבו של המורה

מו כל העובדים, ואולי יותר מהם, גם המורים זוקקים לנינוחות רבה בעבודתם. רק מועדים נאוד מון המנהלים וכן המפקחים מבינים שהצעד הראשון והחשיבות בויתר כדי להעניק רוחה לתלמידים, הוא לדאוג לרוחותם של המורים. מורה מקופה, מורה הסובל מעבויות כלכליות או מובילות חברותיות, מורה הזוכה רק לנזיפות ולעלום לא לAMILת עידוד, לגיבוי ולהטמיה פיזית ורוחנית, לעולם לא יוכל להעניק עידוד ותחותשת רוחה לתלמידיו. המורים בדרך כלל אינם יודעים לתבע עצמים את היחס החולם המגיע להם, אבל אסור לפרש צניעות זו כויתור, וכוכות הקניה למפקחים, למנחים או להורים להזinya את הדאגה לרוחותנו, לנוחותנו ולכבודו של המורה.

마חר שגם מערכת החינוך זוקקה למורים נייחים, חייבות היא לדאוג שבתי-הספר תשרו אווירה שתבטיח למורים נינוחות מרבית בעבודתם. לשם כך כל מערכת החינוך (ולא רק משרד החינוך, אלא כל מי שיש לו להשפה כלשי עלי בית-הספר), חייבות לדאוג לאוירה של סדר ומשמעות, לאוירה של הערכה, של תמייה, של הכרת טוביה ותחותשת של ערך עצמי, שהם תנאי ראשוני לכל הוראה וכל חינוך נאותים. מערכת שנייה מסוגלת להבטיח אווירה זאת חייבות לפחות לא לחבל בעבודת המורים. חבלות

כolumbia נרגמות לעיתים על ידי המנהלים עצם. لكن אסור לו למנהל לש��ו בעבודה המנהלית, ובמיוחד אסור שבಗו העומס המוטל עליו יפותר את בעיותו החינוכיות מן היד אל הפה. לא אחת קורה שמורה חדש, בשנה הראשונה או השנה接 두번째, מקבל את הכינה הגורעה והפרועה יותר, מפני שאיש מן המורים הותקניים אין מוכן למדוד בה. מורה צער כזה עשוי לנפשו ללא כל תמייה, איש אין עוד מאחוריו, ואין לו כל גיבוי בגין אימת ההורים הרובצת על המנהל. ברור לפיז, כי מנהל שאינו מסוגל לעמוד מול התביעות העש-הארציות של החורים, ראוי לפיטורים מידיים. וזה אם כן הבעה העיקרית. המערכת שלנו דורשת מן המורה את הכל, בלי לתת לו דבר בתמורה.

מן התקופה שבה הייתה מפקח ממונה על העברית ועל ספרותה, זכור לי מנהל אחד שבקש ממני, בכל מhair, אישור מڪוציא לפטר מורה. בבדיקה בשיעור אצל המורה היהיא ראייתי אמן שהশמעת בכתבה רופפת למדוי, אבל ראייתי גם שמדובר במורה אינטיגנטית, הבקאה לא רק במקצועה, אלא גם מתמצאת فيها בתיאוריה, ואך יודעת את הפרשנות המצויה והמלואה את היוצרים ואת היצירות. כו התברר לי שבנתו השירים עשויה המורה שימוש בעקרונות דידקטיים הולמים את הוראת השירה, ואך הבלתי את עיקרי התוצאות, וערכה השוואות בין השיר לטקסטים ולמצבים רלוונטיים אחרים. על אף כל זה, ועל אף שהמנהל והמפקח היו נוכחים בשיעור, לא הצלחה המורה ללמוד את השיר כראוי. התלמידים רשו במידה מסוימת שבקושי יונק לשמעו את קולה. העובדה שגם המנהל היה נוכח בשיעור מלמדת אותנו, שהتلמידים לא התיחסו אליו גם למנהל.

נראה היה לי, כי יותר משביר לפטר את המורה, יש לפטר את המנהל, מפני שלא הצליח בתפקידו העיקרי והוא ליצור אווירה של לימוד אינטנסיבי וממושך בבית-ספרו. כאשר שאלתי את המנהל מתי שוחח לאחרונה עם המורה, עתה לי כי רק לפני שבוע נז' בה, אלא רק מתי שוחח עמה, כדי לעודדה והדריךיה, ענה לי שהוא אכן גנטה, ואני זה מתקיד לו לטפל בבעיות האישיות של המורות. ובכן, בעיות המשמעת של בית-הספר הפכו בעיני מנהל זה לבעיות האישיות של המורה.

היחס המנכער הזה אל המורה ואל עבודתו עבר מן התהום החברתי ומעולם האגואיסטי של ההורם, ודבק גם במנהלים רבים. כבר שמענו על מנהל יוזע של מוסד גדול, אקדמי למחצה, שהזמין זוג מורים, שעבדו אצל כשרים שנה ויצאו לפנסיה, לשיבת המורים האחורה של השנה כדי להיפרד מהם חגיגית. אלום מעשה שטן, מרוב טרומות מנהליות שכח אפילו להזכיר את שם. השכחה היא ללא ספק עניין אנושי, אבל לעומתם היא עוברת השטנות, והופכת מעשה נבלה.

ובן שככל זה יכול להיות גם אחרת. אני נזכר במעשה משנת עבודתי הראשונה. לעומת לא יכול לשוכח כיצד מנהל מעולה הציג אותו מכונני לברוח מן ההוראה. ההוראה מורה חדש ביום ההוראה הראשון שלו, שאליו הגעת יש מצח"ל. לא ידעתי אז על ההוראה יותר ממה שראיתית והבנתי אצל מורים שלמדתי אצלם. ידעתי שרצוי לשאול את התלמידים שאלות, ויש לדרש מהם להסביר. אני זכר בשיעור בבאים ראשונים שאלתי את התלמידים שלאלה,

שהמשמעות היא שעליו להסתלק משדה המערכת ולהרים ידים. ראיינו שגם המהנכים אינם מסוגלים להזות, אמנים מסיבות אחרות, בוגרים. אנשים העומדים גלויים לפני הציבור הרחב, נאצלים יוסי אחר יוסי למצויא דרכים חדשות כדי לכטוט על חרטת האנושות המזקירת ללא הרף מתחת לגיליות השופט או הcombe. בעלי מקצוע מומחים אלה בתחום הכתיבה, ממצאים יוסי גם גלומות חדשות שהן

דרך הסורה חדשה לכתות בהם על ערוותם.

לאנשים אלה קל לעסוק במלאת הבימי התיאטרלית, מפני שהם אינם שלוחים "אל מול פני המלחמה החזקה", ואין הם מגיעים לעלם אל רגע האמת. בדומה מאוד לשבטים שנוהגים לנכונות "פרימיטיביים", שבטים החיים במיתוס, או בדומה לគיות מיסטיות עתיקות או מודרניות, משתפים הם בהצעה נצחית שבה אין הם יוצאים לעולם האמיתיים. ההצעה נשכחת לנצח, והם כל הזמן מחליפים תפורה. כל הפרודקים, ואפיו כל האבשורדים שבמיתוס, זוכים לפירושים "סבוריים", וכך אפשר היה לשומר גם על האמונות של ההנאה הבולשביקית "המודרנית", שעולים לא נסלה בטעות. כל מאורע, או כל מעשה ששתר את התזה הזאת,זכה לפירוש מלמד. אלום אם ורצים אנו להציג לפחות מעט מהישגי התהבות שלנו, אין מנוס אלא להיעזר ולעמדו מול רגע האמת של החינוך בעולם בכלל, ואצלנו כאן בארץ בפרט. טובת החינוך היא בראש ובראשונה ליצור תנאים תברתיים שאפשרו למורה ללמד בניוחות. יש לאפשר דבר זה לכל מורה, גם למי שאינו גאון פדגוגי ואשר דיكتרי, וגם למי שאינו אישיות טמכותית וכריומטית, וגם בעל ידע רב, מקטוני וכליל אחד. צורו פלא כאלה אין החברה הצבעה, והאחר בתורה ובנבאים. במקצתוות אלה הכינו את כל המשנונה ובגיאוגרפיה (מולדות), מורה אחד בעברית ובחובן, והאחר בתורה ובנבאים. במקצתוות אלה הודיעו או ארבעה חדשניים. תוך כדי ההוראות הם גם שוחחו את הרבה על בעיות ממשעת, ולפעמים גם ביקרו אצלם בשיעור זה או אחר. לאחר מכן הגיעו להכין את מורה החינוך את דרכו. למדתיהם אצלם את חשיבותה של ההכנה ואת דרכיה. כך למדתיהם כיצד להתייחס לתלמידי. עוד באותה השנה הספקתי להירשם לקורס DIDAKTI שינתן פעמיים בשבוע בנתניה. כך הפכתי מפקיד-בכוחו למורה-בפועל. לרובה הצער, לא כך מבינים היום הנהלים את התקפיד המוטל עליהם. רבים מהם הפכו להיות פקידים העוסקים במנהל חינוכי. מי שסובל יותר מכל מבחני זה הוא כמובן המורה.

ושוב. טובת החינוך הראשונה במעלה היא כמובן לתת אפשרות למורים למד, ולאפשר להם לחנק, ולא להבל בעבודתם הקשה בלואו הקי. שכר הון למורים הוא פרט קטן המעליה עליי היציר החמורני הצבע את ערכו של בעל השכר הגבוה, וכך אףלו הוא, השכר הבזוי הזה, יכול לתרום לאפשרות למד ולהתקן. המאמרים של כל מיין מהחכמי פנכה עם רמזים עבים כבוחן, ועם סרקום מרושע נוסח שרני רדיו ידועים, לא זו בלבד שלא יתרמו לטובות החינוך, אלא רק יבירחו את כל הטוביים שעוזו נותרו לפטלה בהוראה. כל מאמר כזה אינו אלא לבנה אחת בין שאר לבנות החבלה המהירות את החינוך בכלל ואת בית-הספר ה"מודרני-פרימיטיבי" בפרט. המעניין ביותר הוא שלפי כל המאמרים הללו כל המגורים רק מתקנים את מצב החינוך: עיתונאים, פוליטיקאים, כלכלנים, תעשיינים, רבנים, שופטים, משרדים-חינוך, ראשי עיריות, ובמיוחד ראשי המחלקות לחינוך, וכਮון החורים —-column, כולם מתקנים את מצב החינוך, ורק המורים הם היחידים שהורסים אותו בעבודתם המקצועית בכלל, ובשביתותיהם בפרט. מעולם לא עלה בדיון שלמורים כוח אדריכל כזה, עד שהם בלבד מສוגלים לקלקל את מה שוכלים, כולם עושים לתיקונו. כל המורים, בונים של קול וחומר הוא, כי אם כך הוא כוח המעריך כאשר הכל פועלים נגדם, מה יהיה כוחם אם כל המערכת הענפה הזאת תעניק להם גיבוי, ולא תפְּרַע להם

וביקשתי תשובה, ולאחר מכן שוב שאלה ושוב תשובה, וכך כל השיעור. אז לא ידעתי אפילו אלו שאלות אפשר בכל לשאל. היום אני יודע שהיה זה שיעור סכמוני ומשעמם למדי, ושאלותיו היו אינפורטטיביות, פשטיות ולא העמידו כל אתגר בפני הנשאלים. והנה בסוף השיעור ניגשה אליו אחת הילדות מבנות הכהן, ואמרה לי שהיה זה שיעור משעמם למדי, והוסיפה: "אתה בכל מורה לא שווה. אתה בכלל לא יודע למד". השיעור שלך סתום משעמם. אצל המורה היה הרבה יותר טוב, וחבל שחייבו את הכהנה".

היהתי המום כמוון, לא כלכך מן העזה, אלא יותר מתוכן הדברים. תליתי תקוות רבות כלכך בעובדה זו, והנה כבר ראיתי את עצמי ונזכר על שולחן כתיבה רועע מלא ניירות, באחד המשרדים האפורים והמשעממים, ועובד בעובדה שקשה מאוד לראות את תועלתה האנושית או החברתית.

בדרכן לחדר המורים לא יכולתי לעצור את הדמעות שנקרו עלי. המנהל ראה אותי מרוחק, הרגש שהתרחש משהו ולקח אותי לחדרו, כדי לשמוע מה קרה. סיפורתו לו הכול בקול חנק. הוא חין חוץ דק ומעזץ, כמו שסביר שהבעיה אינה גורלית כל כך, וביקשني לספר שוב לחדרו בשעה אחת, מיד לאחר תפילה מנוחה. באתי. היו שם גם שני מורים שנראו לי ותיקים. המנהל הציג אותו פניהם ביל כל הקדמות, ואמר שהוא מורה החדש, ואני חסר ניסיון וזקוק לעזרה. הם חילקו אותו ביניהם, וכל אחד מהם קיבל על עצמו להכין את השיעורים בשני מקצועות. המנהל במשנה ובגיאוגרפיה (מולדות), מורה אחד בעברית ובחובן, והאחר בתורה ובנבאים. במקצתוות אלה הכינו את כל השיעורים במשך שלושה או ארבעה חדשניים. תוך כדי ההכנות הם גם שוחחו את הרבה על בעיות ממשעת, ולפעמים גם ביקרו אצלם בשיעור זה או אחר. לאחר מכן הגיעו להכין את מורה החינוך את דרכו. למדתיהם אצלם את חשיבותה של ההכנה ואת דרכיה. וכך למדתיהם כיצד להתייחס לתלמידי. עוד באותה השנה הספקתי להירשם לקורס DIDAKTI שינתן פעמיים בשבוע בנתניה. כך הפכתי מפקיד-בכוחו למורה-בפועל. לרובה הצער, לא כך מבינים היום הנהלים את התקפיד המוטל עליהם. רבים מהם הפכו להיות פקידים העוסקים במנהל חינוכי. מי שסובל יותר מכל מבחני זה הוא כמובן המורה.

בית-הספר, המורה, והמקטרוגים המקצועיים

ל لهم ליעתונאים, לפוליטיקאים, ל_rdakim, ולבעלי מקצועים בתעשייה ולדומים לשמש מוכחים בשער וללבוש אצטלה בוגדנית, מזיפות, אבל שקופה למדעי של אנשים התובעים מידיהם המורים את טובת החינוך. אנשים אלה, גם אם הם ישרים והוגנים באופיים, בענייני חינוך והוראה הם טוענים את הטענות השחוקות והሞפות ביותר. כישلون בחינוך איינו כישلون בפרט זה או אחר במטרות האלים המודרני. כישلون בחינוך פירשו כישلون ביחס לכל המערך של חיינו בעתיד הקרוב והרוחק. זהו כישلون של המשכויות האנושית ההומניסטית, שיש בה נסיגה אל הברברי. גם אדם בעל יושר אינטלקטואלי של ממש אינו יכול להזות כישلون טוטלי כזה, מפני

במלאכטס? אך מה לשות כאשר גיבוי כזה אינו ניתן. אלו שומעים מן המערכת רק מה הם הדברים האסורים על המורים. אלו שומעים בלי הרף מה אסור להם לעשות, ומה אסור להם לומר. מעולם לא שמענו לא מן הכתננים ולא מן הפליטורוקים, לא מן ההורם ולא מחבריהם האחרים, מה הם הדברים הקונקרטיים שਮותר להם לモירים להשתמש בהם משמעתיות ודיקטית, כדי שיוכלו להשילט סדר, וכי יושיכו ללמידה ולחנן. הגע העת שככל הבודאים יפה יפה לדאג לעצם ולמוכרויהם, יPsiiquו לקטרג על שביתה צודקת, ובמקומות זאת יתחילו לטקס עצה מה לשעות כדי לנטרל את השפעתה של החברה, ויחפשו עצות פרודוקטיביות, אם הם מסוגלים זהה בכלל, כיצד להוציא את עגלת החינוך מן הבז' הפוסט-מודרנייטי שהיא שקופה בו.

ענין לנו כאן עם חברה צבעה תכילת הצביעות, המשדרת את כל השילוי של העולם הפוסט-מודרני, ובها בעת דורות מן המורה להגשים ערכיהם תורניים וערכיהם הומניסטיים. ארבעים ושמונה שנות מסיון למדו אוטי, כי התוצאה של השפה שלילית וזרופרוציפית זו של החברה על התלמידים מפתחת אצלם בו לא רק כלפי המורים וככלפי ההוראה כמקצוע פרנס, ולא רק כלפי מעמד המורה ושכرون, אלא הם בזעם לביקר לכניםותם של המורים, שהם נושא אידיאלים לעתים, לעומת עלבונות מידיו פרוחים, שלא נמצא מי שירדן אותם. מי שמכן להכיר באמות חייב להזות כי במצב מביש זה יש לראות את הסיבה העיקרית לסירוב הדור הצער לבוחר בהוראה. הנער מעריך דזוקא מורים היודעים לעמוד ללא חת ב"מלחמה חוזקה", ואף יודעים לצאת ממנה כמנצחים. הם מעריכים מורה המשדר עצמה וכות, אך

הס יודעים על עצם שוכום שלהם אינו מספיק כדי לעמוד במשמעות זו, והדוגמאות של ערים המנסים את כוחם, נכסים ועד מהרה הם בורחים מן המערכת מרובות בנותר. על-כן יש להציג שוב, שהחנן וההוראה לעולם לא יעלו יפה בחברה הדורשת ללמידה תכניות ולהקנות ערכיים, אבל נוהגת בняיגוד לדרישותיה היא, ואף נמנעת מלספק את התנאים המינימליים הנחוצים למורים כדי ללמידה וכך. ולא עוד, אלא שהיא אף אוסרת על המורים להשתמש באמצעות

כלשהם שיאפשרו להם לבצע את תפקידם כראוי. لكن נאמר שוב ושוב, כי חברה המשדרת ערכים קלוקלים תוך שיחת כל הפורות הקדושות, ועם זאת זורשת מן המורים להקנות ערכיים נעלים, היא לא ספק חברה צבעה ומוסחתת. זהה חברה הדומה לעמה של מצרים, שעליו אמרו אבותנו כי "תבן אין נתן לעבדך ולבניים ואורמים לנו עשו". מצב החינוך הדתי והכללי אינו אלא תוצאה ישירה של התפקיד המתוואר של חברה, המנסה בכל מחיר להטיל את כל אשמת CISלונה על המורים.

ולבסוף, יש לנו בבהירות חד-משמעות את הזיווג ואת הבלבול של המושגים. חברה צבעה ומוסחתת זו, שתוארה כאן במלונה, לחברה המתוירנית הקיצונית חסורת-המצפון וחסורת-הרטן של ימינו, נוטה לכנות את עצמה בשם המרשימים "חברה מתקדמת", ולשחיתות המעמידה פניה טוהר היא קוראת בשם קדמה דמוקרטית. לנו אין להסיף לכך אלא זאת, שלא ההוראה ולא החינוך זוקקים לתיקון הדחוף ביתר. בלי תיקונים של ממש במרקם החברתי, בטיבו, באופיו, בהשקפותיו, במעשיו ובאורחות-חייו, אין זכות לאיש, וגם אין טעם ותועלט, להפנות את הזעם הציבורי אל החינוך, וזהאי לא אל המורים החלוים אל מול פניה המלחמה החזקה ■

בדרך כלל, הזמן הנדרש לצער אינטלייגנטי על מנת לתרפא ממכת החינוך בתיכון, הוא חמיש שנים. רק אז הוא יוכל לדעת שהshireה דרושה להבנת המציאות לא פחות, ואולי אף יותר, מן המדע המדוייק.

ברוס אטקינסון